

UPPSALA
UNIVERSITET

UFV 2022/2555

Institutionsgranskningar

Sammanfattande rapport

Fastställd av Konsistoriet 2023-04-20

Innehållsförteckning

1 Inledning	3
2 Granskningarnas syfte och metod	3
3 Iakttagelser och resultat från granskningarna	5
4 Sammanfattande bedömning och rekommendationer	6
Bilaga 1 Bedömningsgrunder och omfattning	
Bilaga 2 Sammanställning institutionsgranskningar	

1 Inledning

Ansvar för intern styrning och kontroll återfinns i ansvarskedjan prefekt/motsvarande, dekan, vicerektor samt rektor. Uppsala universitet har en decentraliserad organisation där institutioner och enheter har omfattande ansvar och befogenheter. Detta ställer krav på väl fungerande intern styrning och kontroll där uppföljning och kontroll sker såväl lokalt som centralt.

Vid analyser av organisationers system för uppföljning och kontroll brukar modellen med tre ansvarslinjer ofta användas. Enligt den utgörs den första ansvarslinjen av den interna styrningen och kontrollen i den operativa verksamheten. I universitetets fall, motsvaras det huvudsakligen av den styrning och kontroll som genomförs på institutions- eller enhetsnivå av institutionsledning och lokalt administrativt stöd. Den andra ansvarslinjen motsvaras av de uppföljande kontrollaktiviteterna som utförs med stöd av områdeskanslier och universitetsförvaltning. Den andra linjen har tidigare varit föremål för internrevisionens granskning (UFV 2019/69). Den tredje ansvarslinjen utgörs av internrevisionen. Internrevisionen granskar och bedömer huruvida den interna styrningen och kontrollen inom de två första ansvarslinjerna fungerar tillfredsställande. Internrevisionen arbetar på konsistoriets uppdrag och ska vara oberoende i förhållande till den verksamhet som den ska granska, d v s första och andra ansvarslinjen.

2 Granskningarnas syfte och metod

Syftet är att granska delar av den interna styrningen och kontrollen vid nio institutioner eller motsvarande enheter genom att bedöma efterlevnaden för ett urval av gällande regler och krav inom områdena *verksamhetsstyrning, personal och ekonomi*. Granskningsområdena har valts utifrån gjord riskanalys och bedömts i enlighet med de valda bedömningsgrunder som återfinns i Bilaga 1. Granskningen bygger därutöver vidare på de erfarenheter som vunnits vid tidigare gjorda institutionsgranskningar (UFV 2019/796, UFV 2020/684, UFV 2021/2670 och UFV 2022/802).

Mer precist har internrevisionen följt upp och granskat:

- *Verksamhetsstyrning*: diarieföring, delegationer.
- *Personal*: medarbetarsamtal, tjänstgöringsplan, bisysslor och systematiskt arbetsmiljöarbete.
- *Ekonomi*: inköp och upphandling, resor, boende, representation, företagskort, inventering av anläggningstillgångar, och uppdragsutbildning.

Granskning avseende verksamhetsstyrning-, personal- och ekonomifrågor har genomförts genom förstudier av tillämpliga delar av Uppsala universitets regelverk, personalsystemet Primula, ekonomisystemet Raindance samt registerdata över bisysslor. Granskad tidsperiod sträcker sig från första januari 2022 till och med sista september 2022. Förstudien har följts upp med intervjuer med prefekt och enhetschef under november och december 2022.

Vid bedömningen tillämpar internrevisionen en fyrgradig bedömningskala som går från *tillfredsställande*, *förbättringsbehov*, *stora förbättringsbehov* till *otillfredsställande*.¹

Nedanstående nio institutioner och enheter valts ut för granskning genom ett stratifierat slumpmässigt urval:²

- Institutionen för cell- och molekylärbiologi,
- Nationalekonomiska institutionen,
- Statsvetenskapliga institutionen,
- Institutionen för kostvetenskap,
- Institutionen för farmaci,
- Engelska institutionen,
- Universitetsbiblioteket,
- SCAS Kollegiet för avancerade studier,
- Observatoriet/Ekonomikum.

Sex av de granskade organisationsenheterna består av institutioner som bedriver både undervisning och forskning. Av institutionerna är Institutionen för cell- och molekylärbiologi den största med en omsättning om 211 mkr och Institutionen för kostvetenskap den minsta med 27 mkr i omsättning och 24 anställda.

De övriga tre enheterna är Universitetsbiblioteket, forskningsinstitutet SCAS Kollegiet för avancerade studier samt intendenturen Observatoriet/Ekonomikum. Av de tre enheterna är Universitetsbiblioteket med en omsättning om 229 mkr och 300 anställda den största och Observatoriet/Ekonomikum med omsättning om 27 mkr och sex anställda den minsta.

En sammanställning över samtliga granskade institutioner/enheter återfinns i Bilaga 2.

¹ *Tillfredsställande*: Den interna styrningen och kontrollen är tillfredsställande. De iakttagelser som identifierats är mindre allvarliga eller lindriga, *Förbättringsbehov*: Den interna styrningen och kontrollen kan förbättras. Någon enstaka allvarlig iakttagelse kan ha identifierats men utöver det är iakttagelserna mindre allvarliga eller lindriga. *Stora förbättringsbehov*: Den interna styrningen och kontrollen har stora förbättringsbehov. Flera allvarliga brister har identifierats utöver det är iakttagelserna mindre allvarliga eller lindriga, *Otillfredsställande*: Den interna styrningen och kontrollen är otillfredsställande. En eller flera allvarliga eller mycket allvarliga brister har identifierats. Iakttagelserna reducerar väsentligt sannolikheten för att verksamheten kommer att nå sina mål. E= Ej tillämpligt: Internrevisionen har inte bedömt granskningsområdet med anledning av att det saknas aktivitet under granskningsperioden, alternativt att institutionen/enheten inte har verksamhet inom granskningsområdet.

² Efter att institutioner och enheter som tidigare varit föremål för internrevisionens granskningar exkluderats valdes slumpmässigt fyra från vetenskapsområdena för samhällsvetenskap och humaniora, en från medicin och farmaci, en från teknik och naturvetenskap och tre från övriga enheter.

3 Iakttagelser och resultat från granskningarna

Granskningen har resulterat i individuella granskningsrapporter med bedömningar och rekommendationer baserade på iakttagelser vid respektive institution och enhet. Som framgår av Bilaga 2 har förbättringsområden identifierats hos alla granskade institutioner och enheter utom en.

Av granskningarna framgår att en övervägande andel av de granskade institutionerna/enheterna bedömts ha en tillfredsställande intern styrning och kontroll avseende:

- Tjänstgöringsplaner, medarbetarsamtal och systematiskt arbetsmiljöarbete,³
- Inköp och upphandling, representation (intern och extern), företagskort, inventering och uppdragsutbildning.⁴

Beträffande diarieföring, delegationer, bisysslor och redovisning av resor och boende har mer än hälften av de granskade institutionerna/enheterna bedömts ha förbättringsbehov eller stora förbättringsbehov och vid ett tillfälle otillfredsställande intern styrning och kontroll.

- *Diarieföring*: Fem av nio granskade institutioner/motsvarande bedöms ha förbättringsbehov eller stora förbättringsbehov avseende diarieföring. Det vanligaste felet är att institutioner/motsvarande inte har en registrerad kontaktperson för arkiv och diarium.
- *Delegationer*: Åtta av nio granskade institutioner/motsvarande bedöms behöva förbättra rutinerna för att säkerställa att prefektens/enhetschefens egna utgifter i ekonomisystemet Raindance blir attesterade av överordnad chef.
- *Bisysslor*: Fem av sju granskade institutioner/motsvarande bedöms ha förbättringsbehov, stora förbättringsbehov eller otillfredsställande bisysslerapportering.
- *Resor och boende*: Sex av sju granskade institutioner/motsvarande bedöms ha ett förbättringsbehov. Den vanligaste avvikelserna avser att ej upphandlad leverantör använts vid bokning av resa och boende.

³ Tjänstgöringsplaner: 6 av 6, medarbetarsamtal: 9 av 9, systematiskt arbetsmiljöarbete: 7 av 9 bedöms tillfredsställande.

⁴ Inköp och upphandling: 7 av 9, representation: 9 av 9, företagskort: 6 av 7, inventering 7 av 9, uppdragsutbildning: 2 av 3 bedöms tillfredsställande.

4 Sammanfattande bedömning och rekommendationer

Internrevisionens sammanvägda bedömning är på institutionsnivå att sju av nio institutioner/enheter som ingått i granskningen i allt väsentligt har en tillfredsställande intern styrning och kontroll. Bedömningen är baserad på de områden som ingått i internrevisionens granskning. För två av de granskade institutionerna/enheterna är den sammanvägda bedömningen att den interna styrningen och kontrollen behöver förbättras.

På övergripande nivå finns det generella iakttagelser avseende *diarieföring*, *delegationer*, *bisysslor* och *resor och boende*. Iakttagelser avseende delegationer och bisysslor och har rapporterats i tidigare års institutionsgranskningar och åtgärder har vidtagits på universitetsnivå.

Angående *diarieföring* har internrevisionen funnit att fem av nio institutioner ännu inte registrerat en kontaktperson för arkiv och diarium. Detta ska göras i enlighet med beslut från konsistoriet 2021-10-28 i syfte att öka kunskap och kompetens inom handläggning av myndighetsärenden.

Gällande *delegationer* har internrevisionen tidigare rapporterat om att det förekommer att prefekter attesterar egna utgifter i ekonomisystemet Raindance. Därför rekommenderades att det säkerställs att gällande regler för delegering av attesträtt tillämpas även på prefektnivå (UFV 2021/2670). Konsistoriet beslutade att detta skulle beaktas i översynen av rektorns delegationer (UFV 2021/2670).

Beträffande *bisysslor* föreligger ett förbättringsbehov gällande rapporteringen och rutiner för att följa upp bisysslor. Internrevisionen har nyligen genomfört och rapporterat en uppföljande granskning av bisysslor och lämnar därmed ingen ytterligare rekommendation i denna rapport (UFV 2022/804).

Angående *resor och boende* föreligger ett förbättringsbehov kopplat till att resor och boende ska bokas via upphandlad resebyrå eller annan upphandlad leverantör. Vid intervjuer framgår att samtliga institutioner och motsvarande är medvetna om aktuella riktlinjer. Trots det visar internrevisionens granskning att fem av nio institutioner/enheter är i behov av förbättring. Utöver att upphandlade leverantörer i första hand alltid ska användas utifrån lagkrav är det även viktigt att använda resebyrå ur ett säkerhetsperspektiv. När flygresa eller boende bokats via upphandlad resebyrå kan universitetet snabbt lokalisera universitetets anställda vid t.ex. en naturkatastrof eller andra oväntade händelser. Därmed lämnas en rekommendation att genomföra insatser för att säkerställa att upphandlad resebyrå eller annan upphandlad leverantör används vid bokning av resor och boende.

Mot bakgrund av ovanstående rekommenderar internrevisionen att rektor vidtar åtgärder för att:

- Tillse att institutioner/motsvarande har en registrerad kontaktperson för arkiv och diarium.
- Säkerställa att resor och boende bokas genom resebyrå eller annan upphandlad leverantör.

Martin Schönberg
Internrevisor/granskningsledare

Sven Jungerhem
Internrevisionschef

Bilaga 1 Bedömningsgrunder och omfattning

Bedömt område	Regelverk	Omfattning
Verksamhetsstyrning		
- Diarieföring <i>Hur diaries för allmänna handlingar, rutiner för diariesföring.</i>	Regelverk: Offentlighets och sekretesslag (SFS 2009:400), konsistoriebeslut avseende kontaktperson för arkiv och diarium (2021-10-28), Hantering av allmänna handlingar vid universitetet (UFV 2020/1013) och Dokumenthanteringsplanen (UFV 2022/2544).	Institutionernas/motsvarandes rutiner.
- Delegationer <i>Finns delegationer, av vem atteras prefekt/chefs kostnader.</i>	Arbetsordning Uppsala universitet (UFV 2017/95) och Riktlinjer för delegering av atterätt (UFV 2016/1022).	Institutionernas/motsvarandes delegationer och atterutin för pref./motsv.
Personal		
- Tjänstgöringsplaner <i>Rutiner för tjänstgöringsplaner, distribution av tjänstgöringsplaner</i>	Lokalt kollektivavtal (UFV-PA 2013/2693).	Institutionernas rutiner för upprättande och hantering av individuella tjänstgöringsplaner för lärare. Samtliga har granskats.
- Medarbetarsamtal <i>Rutiner för medarbetarsamtal.</i>	Instruktion HR-avdelning (på medarbetarportal).	Institutionernas/motsvarandes rutiner för medarbetarsamtal.
- Bisysslor <i>Rutiner för information & uppföljning, lärares förekomst i bisyssleregister.</i>	Riktlinjer för uppföljning av arbetstagares bisysslor (UFV-PA 2019/3906).	Institutionernas/motsvarandes rutiner för information och uppföljning av bisysslor mot bisyssleregister. Samtliga har granskats
- Systematiskt arbetsmiljöarbete <i>Finns årlig handlingsplan, sker medarbetarundersökning, uppföljning</i>	Arbetsmiljöverkets föreskrifter om systematiskt arbetsmiljöarbete (AFS 2001:1), Universitetets arbetsmiljöpolicy (UFV 2005:1757) samt information på medarbetarportalen: Systematiskt arbetsmiljöarbete (SAM) vid Uppsala universitet.	Institutionernas/motsvarandes rutiner. Inhämtning av årlig handlingsplan.

Ekonomi		
<ul style="list-style-type: none"> - Inköp och upphandling - <i>Anmälan ELAD för direktupphandlingar över 50 tkr centralt, använda upphandlade leverantörer, registrerad inköpsansvarig.</i> 	Lagen om offentlig upphandling (SFS 2016:1145), universitetets riktlinjer (UFV 2010/1853) samt publicerad information på universitetets medarbetarportal	Institutionernas/motsvarandes totala inköp för perioden uppgår i granskad period till 4 727 tkr, 70 % har granskats genom att leverantörer med störst utfall har stämts av mot ramavtal och hantering vid direktupphandling (ELAD).
<ul style="list-style-type: none"> - Resor (inrikes & utrikes) - <i>Kontroll av org. tillhörighet, syfte, leverantör.</i> 	Riktlinjer för resor och möten (UFV 2013/901) samt instruktioner från Avdelningen för ekonomi och upphandling.	Institutionernas/motsvarandes totala resekostnader uppgår i granskad period till 4 368 tkr, 34 % har granskats.
<ul style="list-style-type: none"> - Boende - <i>Kontroll av org. tillhörighet, syfte, leverantör</i> 	Riktlinjer för resor och möten (UFV 2013/901) samt instruktioner från Avdelningen för ekonomi och upphandling.	Institutionernas/motsvarandes totala boendekostnader uppgår i granskad period till 2 683 tkr, 50 % har granskats.
<ul style="list-style-type: none"> - Representation - <i>Kontroll av deltagarlistor, syfte, beloppsgränser & alkoholförtäring.</i> 	Riktlinjer för representation och gåvor (UFV 2021/2693).	Institutionernas/motsvarandes totala representationskostnader uppgår i granskad period till 1 115 tkr, 66 % har granskats.
<ul style="list-style-type: none"> - Företagskort/Eurocard - <i>Kontroll av kortanvändning: vid resa, kontantuttag & leverantör.</i> 	Uppsala universitets regler för användning av företagskort från EA-handboken samt lagen om offentlig upphandling (SFS 2016/1145).	Institutionernas/motsvarandes totala inköp med Företagskort/Eurocard uppgår i granskad period till 365 tkr, 54 % har granskats.
<ul style="list-style-type: none"> - Inventering av anläggningstillgångar - <i>Rutiner för utförande & inrättande av förrättare.</i> 	Uppsala universitetets anvisningar för inventering.	Rutiner för inventering. Avstämning mot underlag i ekonomisystemet.
<ul style="list-style-type: none"> - Uppdragsutbildning - <i>Kontroll av rutiner. Kalkyl, hantering & planer f. över-/underskott.</i> 	Förordningen om uppdragsutbildning vid universitet och högskolor (SFS 2002:760) samt riktlinjer för uppdragsutbildning (UFV 2013/1432).	Rutiner för och handläggning, kalkyler och plan vid över- och underskott.

Bilaga 2 Sammanställning institutionsgranskningar 2022/2555

Institution	Institutionen för cell- och molekylärbiologi	National-ekonomiska institutionen	Statsvetenskapliga institutionen	Institutionen för kostvetenskap	Institutionen för farmaci	Engelska institutionen	Universitetsbiblioteket	SCAS Kollegiet för samhällsforskning	Observatoriet /ekonomikum
Omsättning 2021 (Mnkr)	211	75	103	27	115	50	296	37	27
Antal anställda (st)	222	95	94	24	165	57	196	43	6
Lokalt adm.stöd (heltidsekvivalenter)	13	7	13	2	11	3	15	8	2
Sammanvägd bedömning	FB	T	T	T	T	T	T	T	FB
Diarieföring/offentliga handlingar	T	T	T	T	FB*	FB	FB	FB	SFB
Delegationer	FB	FB	FB	T	FB	FB	FB	FB	FB
Tjänstgöringsplaner	T	T	T	T	T	T	ET	ET	ET
Medarbetarsamtal	T	T	T	T	T	T	T	T	T
Bisysslor	OT	SFB	OT	T	SFB*	OT	T	ET	ET
Systematiskt arbetsmiljöarbete	FB	T	T	T	T	T	T	T	SFB
Inköp & upphandling	T	FB	T	T	T	T	T	T	T
Resor (inrikes, utrikes) & boende	FB	FB	T	T	FB	FB	FB	FB	T
Representation, extern & intern	T	T	T	T	T	T	T	T	T
Företagskort/Eurocard	FB	T	ET	T	ET	T	T	T	T
Inventering	T	T	T	T	FB*	T	T	T	FB
Uppdragsutbildning	ET	ET	T	T	FB	ET	ET	ET	ET

* Åtgärdat/förbättrat tiden mellan granskningsperiodens slut och färdigställande av rapport

Bedömning: T= Tillfredsställande, FB= Förbättringsbehov, SFB=Stora förbättringsbehov, OT=Otillfredsställande, ET= Ej tillämpligt

Källa: Institutionsgranskningar, UVF 2022/2555